

LEOPOLD TURŠIČ (1883–1927)

Katehet in pesnik

Leopold Turšič (1883–1927)

Rodil se je 13. novembra 1883 v Ložu. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani od 1894. do 1903., bogoslovje pa od 1903. do 1907. Služboval je v Gorenjem Logatcu od 1907. do 1910., na Vrhniki od 1910. do 1913. in od 1913. do 1914. v Šentvidu nad Ljubljano. Decembra 1914 je odšel kot vojni kurat v vojsko, kjer je ostal do decembra 1918. V začetku leta 1919 je nastopil službo kaplana v Šmihelu pri Novem mestu, od leta 1920 pa je bil mestni župnik v Krškem, kjer je umrl 30. maja 1927.

Že v sedmi gimnaziji je pisal v dijaški list *Naša moč*. Kot gimnazijec je začel pisati v *Planinski vestnik* in *Vrtec*, med študijem bogoslovja pa še v revije *Angelček*, *Zvonček*, *Zora*, *Dom* in svet ter v bogoslovni almanah *Za resnico*.

Leta 1914 je urejal glasilo *Orlov*, *Mladost*. Kot vojni kurat je leta 1915 in 1916. pošiljal s fronte dopise v *Slovenca*. Zadnja leta življenja je objavljал pesmi v *Mladiki* in *Mladosti*, leta 1924 pa je izdal vzgojno igro iz kmečkega življenja *Izgubljeni raj*, dramatizirano bajko s petjem v treh dejanjih.

Malo pred smrtjo je pripravil pesmi z naslovom *Tiho veselje*. Izšle so po njegovi smrti v Mohorjevi družbi.¹

V njegovem nekrologu je bilo zapisano: »Na svojih kaplanskih službah se je povsod z vnemo zavzemal za našo organizacijo ter z veseljem in spretno roko vzgajal naš orlovski naraščaj.«²

1 Slovenski biografski leksikon. Trinajsti zvezek. Ljubljana, 1982, str. 256–257.

2 + Leopold Turšič. *Mladost*, 1927, str. 106.

O njegovem prvem službovanju v Gorenjem Logatcu so zapisali, da se je kmalu »vživel v krščansko socialno delo ter zlasti med moško mladino izvrstno deloval. Orla je ustanovil v Gorenjem in Dolenjem Logatcu.«³ V društvu Orel je bil izvoljen za njegovega predsednika. Vodil je fantovske sestanke in na njih predaval, prav tako tudi na ustanovnem občnem zboru društva v Planini. Tako je 16. septembra 1909 na Vrhniki govoril ob smrti Orla Josipa Jeršinovca, ki je bil predsednik telovadnega okrožja Vrhnika-Logatec. »V prekrasnem govoru« se je spominjal njegovih vrlin ter bodril Orle k vztrajnosti na »začrtani poti poštene mladeniške organizacije«.⁴

7. novembra 1909 je v Gorenjem Logatcu predaval o svojem potovanju po Tirolskem, Bavarskem in Švici, 14. novembra na Vrhniki pa o framasonih in njihovem delovanju v Franciji z ozirom na avstrijske razmere.⁵

27. februarja 1910 je bil v Logatcu izobraževalni tečaj za Orle, na katerem je bilo 28 fantov iz Zgornjega in Spodnjega Logatca, Planine in Hotedrščice. Med predavatelji je bil tudi Turšič.⁶

26. maja 1910 so v Gorenjem Logatcu ustanovili Logaško okrožje Orlov. Vanj so spadali odseki: Gornji Logatec, Dolenji Logatec, Planina in Hotedrščica. Zborovanje je vodil podpredsednik Zveze Orlov Turšič.⁷

13. junija 1910 je imel na dekliškem taboru na Žalostni gori govor Ženska in obrambno delo. Navzoče je navduševal za pristop k »Slovenski straži«.⁸

15. avgusta 1910 je bilo v Dolnjem Logatcu zborovanje ob odprtju Orlovskega doma. Turšič je bil izvoljen za predsednika zborovanja. V govoru je opisal zgodovino dela za društveni dom.⁹

Jeseni 1910 je bil prestavljen na Vrhniko, kjer je na osnovni šoli poučeval verouk. V Logatcu so mu priredili »odhodnico«, v kateri so poudarili njegove zasluge, predvsem za lastno stavbo, ki jo je dobilo društvo. Vodil je tudi fantovske sestanke.¹⁰

Odsek organizacije Orel so na Vrhniki ustanovili 1908, naslednje leto pa so ustanovili še Vrhniško okrožje, ki je povezovalo odseke na Vrhniki, v Gorenjem in Dolenjem Logatcu, Borovnici, Horjulu in Hotedrščici.¹¹

24. novembra 1910 se je udeležil sestanka vrhniškega društva Orel. Na njem je bil izvoljen nov odbor. Turšič je bil izvoljen za predsednika.¹²

V začetku leta 1911 je list Mladost, glasilo slovenskih Orlov, poročal z Vrhnike o delu orlovске organizacije. Od kar so dobili novega predsednika, je njihov odsek zelo napredoval. Na svečnico so priredili veselico z igro Tri sestre. Seje odseka so bile vsakih 14 dni, blagajna društva se je združila z blagajno Izobraževalnega društva. Fantovski večeri so bili ob četrt-

3 Logatec. Črtice iz življenja kraja in obeh župnij. Logatec, 1990, str. 79.

4 Z Vrhnike. Domoljub, 1909, str. 723.

5 V znamenju pravega napredka. Domoljub, 1909, str. 905.

6 Naše mladeniško in izobraževalno gibanje. Slovenec, 1910, (28. 2.), št. 47, str. 3.

7 Logaško okrožje Orlov. Slovenec, 1910, (28. 5.), št. 118, str. 6.

8 Dekliški tabor na Žalostni gori. Domoljub, 1910, str. 401.

9 Otvoritev Društvenega doma v Dol. Logatcu. Domoljub, 1910, str. 546.

10 Dolenji Logatec. Mladost, 1910, str. 154.

11 Boris Rozman: Orlovski odsek na Vrhniki. Kronika, 1913, str. 165–166.

12 Vrhniške novice. Domoljub, 1910, str. 768.

kih, kjer jim je Turšič predaval in razlagal »Zlato knjigo«. Telovadba je bila dvakrat tedensko.¹³

Zlata knjiga slovenskih Orlov je izšla leta 1910, in sicer za Orle in vso krščansko mladino. Napisal jo je časnikar in urednik Franc Terseglav pod psevdonimom Urbanus.

15. januarja 1911 je bil na Vrhniki občni zbor Izobraževalnega društva, na katerem je Turšič predaval »o potrebi in lepoti snage pri kmečki hiši«.¹⁴

9. marca 1911 so na Stari Vrhniki ustanovili društvo Orel, kjer je vanj takoj vstopilo 30 članov. Na slovesnosti je Turšič govoril o pomenu orlovske organizacije.¹⁵ V reviji Mladost so poročali, da Turšič njihov odsek obišče enkrat na teden in vedno jim prebere kaj iz Zlate knjige, revije Mladost ali kaj drugega.¹⁶

V tem letu je bil izveden okrožni orlovski izlet v Ligojni. Vsi odseki so nastopili s telovadno vajo, po nastopu pa je Turšič govoril o pomenu orlovskega gibanja. V vrhniški orlovski odsek se je vpisalo 27 novih članov.¹⁷

3. septembra 1911 so na Vrhniki odprli telovadnico v prostorih stare šole, ki se ga je udeležilo nad 70 članov. V njej so vsako sredo potekali fantovski večeri. Dobili so tudi društveno zastavo.¹⁸

8. septembra je bila v Dolenjem Logatcu obletnica blagoslovitve Društvenega doma. Udeležili so se ga tudi člani orlovske organizacije z Vrhnike, iz Borovnice in Postojne. Turšič je govoril o pomenu doma. Spodbujal je domačine, naj se še naprej trudijo za dom.¹⁹

29. oktobra je Turšič na predavanju, ki ga je priredilo Izobraževalno društvo na Vrhniki, govoril o pomenu dramskih

predstav in o tem, kako naj se občinstvo na njih obnaša.²⁰

24. junija 1912 je objavil v Slovincu članek, v katerem vabi na prireditev kranjske podzveze Orlov, »ki bo 30. junija na Vrhniki. Dopoldne bo posvečeno pouku in izobrazbi. Govorili bodo državni in deželni poslanci, zastopniki Slovenske krščansko-socialne zveze in Zveze Orlov. Popoldne pa bo posvečeno zabavi in razvedrilu.«²¹

25. avgusta 1912 je telovadni odsek Orla v Horjulu priredil javno telovadbo in veselico, na kateri je Turšič govoril o pomenu telovadne organizacije Orel za mladino in slovensko ljudstvo. Govor je končal z besedami: »Telesa moč, duha krepost!«²²

6. oktobra je Izobraževalno društvo na Vrhniki pripravilo evharistično slovesnost. Turšič je predaval o evharističnem kongresu na Dunaju, ki se ga je tudi udeležil.²³

Bolj obširno je o tem kongresu pisal dnevnik Slovenec. Slovenski Orli so nastopili na Ringu. Korakali so v šestnajstereoredih, na čelu so bili predsednik dr. Lovro Pogачnik in podpredsednika Ivan Podlesnik in Leopold Turšič. Nastop slovenskih Orlov

13 Vrhnika. Mladost, 1911, str. 54.

14 Vrhniske novice. Slovenec, 1911, (21. 1.), št. 17, str. 5.

15 Vrhniske novice. Domoljub, 1911, str. 152.

16 Stara Vrhnika. Mladost, 1911, str. 115.

17 Vrhnika. Mladost, 1911, str. 123.

18 Vrhnika. Mladost, 1911, str. 155.

19 Dol. Logatec. Domoljub, 1911, str. 612.

20 Vrhniske novice. Domoljub, 1911, str. 707.

21 Leopold Turšič: V nedeljo, 30. junija na Vrhniko. Slovenec, 1912, (24. 6.), št. 142, str. 6.

22 Horjul. Domoljub, 1912, str. 603.

23 Vrhnika. Domoljub, 1912, str. 699.

Leopold Turšič je bil kot vojni kurat med prvo svetovno vojno trikrat odlikovan.
Vir: svetovni splet, arhiv KJUC.

je zbudil med vsemi zastopniki narodov v procesiji največ pozornosti, saj so jih spremljale navdušene ovacije občinstva.²⁴

8. decembra 1912 je Katoliško slovensko izobraževalno društvo ob prazniku Brezmadežnega spočetja pripravilo igro v štirih dejanjih Goslarica naše ljube gospe, ki jo je priredil Tomšič.²⁵

15. decembra 1912 je bil v Ljubljani občni zbor Zveze Orlov, na katerem je bila ustanovljena tudi podzveza Orlov za Kranjsko. Tudi na njej je bil Turšič izvoljen za podpredsednika.²⁶

26. januarja 1913 se je Turšič udeležil občnega zbora telovadnega odseka Orel na Stari Vrhniki.²⁷

10. novembra 1913 je bil v Ljubljani občni zbor Zveze Orlov. Na njem je Turšič poročal o glasilu Mladost. Poudaril je, da je treba orlovskemu naraščaju posvetiti več pozornosti. Vsak odsek bi moral imeti stalnega referenta za revijo Mladost, ta pa naj bi poročala tako o telovadnem kot tudi o splošnem mladeniškem gibanju.²⁸

Jeseni 1913 je bil prestavljen v Šentvid nad Ljubljano. Tudi tam je bil zelo aktiven v orlovski organizaciji. 3. maja 1914 je govoril na mladeniškem taboru na Šmarni gori, junija pa je bil slavnostni govornik v Šmartnem pod Šmarno goro na petletnici organizacije Orel.²⁹ Prvi teden v decembru je odšel v vojsko kot vojni kurat.

Turšič je bil na Vrhniki aktiven tudi v učiteljski organizaciji Slomškova zveza. Ta je bila ustanovljena leta 1900. Delovala je po pedagoških načelih Antona Martina Slomška, se zavzemala za versko šolo in krščanska načela. Na Vrhniki so podružnico Slomškove zveze ustanovili 18. julija 1910. Na seji je bil Turšič izvoljen v njen odbor.³⁰ O tej seji je pisal tudi pedagoški list Slovenski učitelj pod naslovom »Živi, rasti, cveti najmlajša hčerka na Slomškovi poti!«³¹

Slovenski učitelj je ob koncu junija 1911 pisal o dveh zborovanjih vrhniško-logaške podružnice Slomškove zveze, in sicer na Zaplani in v Horjulu. Prvo zborovanje je bilo 27. aprila na Zaplani. Na njem je predavala učiteljica Marija Jurjevčič o gospodinjskih šolah in tečajih. Turšič je poudaril, da so ti tečaji »živa potreba in velika dobrotta za naše kmetiško ljudstvo, le žal, da kažejo dekleta premalo vneme«.

24 Slovenski Orli na Dunaju. Slovenec, 1912, (18. 9.), št. 214, str. 1.

25 Vrhnika. Domoljub, 1912, str. 812.

26 Občni zbor Zveze Orlov. Slovenec, 1912, (20. 12.), št. 293, str. 6.

27 Stara Vrhnika. Domoljub, 1913, str. 132.

28 Občni zbor Zveze Orlov. Slovenec, 1913, (17. 11.), št. 264, str. 2.

29 Št. Vid nad Ljubljano. Domoljub, 1914, str. 295.

30 Sedma podružnica Slomškove zveze. Slovenec. 1910, (19. 7.), št. 161, str. 1.

31 Slovenski učitelj, 1910, str. 213.

Leopold Turšič:

Boj s čmrljem.

Joj, joj, Bože moj,
huda zver me je uzrla,
pihnila in me podrla:
Nad menoj odpira žrelo,
v močnik mi kosti bo zmlelo.

Joj, joj, bratec moj,
nimam sulice, ne meča,
da zverino bi med pleča ...
Bratec nič se ne krohoči,
palčko na pomoč priskoči!

Joj, joj, urno v boji
Obadva na meh odrla
bova krvoloka — čmrlja.
Tvoje bodo repetničke,
moj pa meh za rokavičke ...

Leopold Turšič: Boj s čmrljem, 1925.
Vir: Svetovni splet, Angeliček, letnik 33,
številka 9/10.

1. junija istega leta pa je bilo zborovanje podružnice v Horjulu. Predsednik podružnice, učitelj Robert Ziegler, je na njem govoril o pomenu šolskih hranilnic. Turšič je na tem zborovanju opozoril na veliko slavnost Orlov, ki bo avgusta. Menil je, da mora biti tudi vrhniška podružnica Slomškove zveze zastopana na tem shodu po svojih delegatih. Ta shod bo namreč »veličastna manifestacija krščansko misleče jugoslovanske mladine, s katero nas družijo isti vzori in ista načela in za katero živimo in delamo z vso ljubeznijo!«³² 13. julija je podružnica zborovala v Polhovem Gradcu. Na dnevnem redu je bilo predavanje Roberta Zieglerja: »Kako se porabi šolarski izlet v učne namene«. Turšič je po predavanju pripomnil, da se na takih šolskih izletih učenci seznanijo tudi s stvarmi, »ki jih je ustvarila človeška roka, t. j. čebelnjak, mlekarina itd; naj se že v mlado-

sti navadijo ceniti njihovo vrednost in njihov pomen za obči blagor.«³³ Podružnica je imela občni zbor 4. oktobra na Vrhniki. Turšič je bil izvoljen za podpredsednika.³⁴ 25. februarja 1912 je podružnica priredila svojemu predsedniku Robertu Zieglerju, ki je odhajal na novo službeno mesto, poslovilni sestanek. V imenu podružnice se je od njega poslovil Turšič.³⁵

28. maja je podružnica zborovala na Vrhniki. Zborovanje je vodil Turšič. Na njem je pozval, naj podružnica po svojih zastopnikih pozdravi javno telovadbo Orlov, ki bo 30. junija na Vrhniki.³⁶

19. novembra 1912 je imela podružnica redni občni zbor. Turšič, ki je bil predsednik podružnice, je počastil spomin na Antona Martina Slomška in bodril navzoče k nadaljnjemu boju za njegove ideje. Tokrat ni bil več izvoljen v odbor, saj se je že odpravljal na novo službeno mesto.³⁷

Ob njegovi smrti so o njem pisali številni časopisi, tako Slovenec, Dom in svet, Vrtec, Mladost, Mladika in Koledar družbe sv. Mohorja. O njegovem bivanju v Krškem, kjer je pokopan, so zapisali: »Med ljudmi je bil zelo priljubljen zaradi svoje tenkočutnosti, obzirnosti do bližnjih in svoje dobrotljivosti.«³⁸

32 Vrhniško-logaška podružnica S. Z. Slovenski učitelj, 1911, str. 141.

33 Vrhniško-logaška podružnica »Slomškove Zveze«. Slovenski učitelj, 1911, str. 212–213.

34 Vrhniško-logaška podružnica »Slomškove Zveze«. Slovenski učitelj, 1911, str. 285–286.

35 Vrhniško-logaška podružnica S. Z. Slovenski učitelj, 1912, str. 69.

36 Vrhniško-logaška podružnica S. Z. Slovenski učitelj, 1912, str. 141.

37 Vrhniško-logaška podružnica S. Z. Slovenski učitelj, 1913, str. 20–21.

38 Fran Petre: Tihi pesnik Leopold Turšič. Krško skozi čas, 1977, str. 237–241.